

Několik zajímavostí o Hans Kelsenově – Institutu

V devatenáctém vídeňském obvodu na nepříliš rušné Gymnasiumstraße patří svým atraktivním vzhledem bezpochyby mezi dominantní stavby starší budova hustě obepnutá zeleným listnatým porostem. Sídlí v ní řada různých institucí. Ocitneme-li se v jejím druhém poschodí, upoutá naši pozornost nápadná, zlatě se lesknoucí tabule s nápisem „Hans Kelsen – Institut“. Tato nadace nese jméno jednoho z nejvýznamnějších rakouských, ale i světových právníků.

Prof. Dr. jur. Dr. h.c. mult. Hans Kelsen (1881 – 1973) se proslavil ve světě jako autor „Ryzí nauky právní“ a zakladatel známé „Viedeňské školy právní teorie“, ve své vlasti byl znám především jako tvůrce první rakouské spolkové ústavy z roku 1920. Hansu Kelsenovi se dostalo za jeho vědecký přínos světového uznání. Jeho životní dílo již není možno si odmyslet z právní vědy.

Se zřetelem k vynikajícím zásluhám Hanse Kelsena a s vědomím povinnosti pečovat o pěstování a další rozvoj jeho díla, rozhodla se spolková vláda na svém zasedání dne 14. 9. 1971 založit při příležitosti Kelsenových devadesátých narozenin nadaci nesoucí jeho jméno se sídlem ve Vídni.

Svou činnost zahájil Hans Kelsen – Institut 30. října 1972 konstitucí svých orgánů, kterými jsou. Prezident, kuratorium, předsednictvo a jednatelé. Prezidentem Hans Kelsenova – Institutu, který reprezentuje institut a je předsedou kuratoria, je vždy spolkový kancléř, v současné

době tedy Dkfm. Dr. Franz Vranitzky.

Zakládací listinou byly institutu stanoveny úkoly a prostředky k jejich dosažení. Posláním Hans – Kelsena – Institutu je především dokumentovat ryzí nauku právní a její vědecký ohlas doma i v zahraničí, informovat o tom a podpořovat další pronikání a rozvoj ryzí nauky právní; dále provést úplnou dokumentaci děl Hanse Kelsena a výstavbu knihovny obsahující tato díla; pokud možno co nejrosáhlejší dokumentace děl, která se zabývají ryzí naukou právní nebo se k této vztahují a výstavba knihovny obsahující nejdůležitější z těchto děl; informace všech právně – teoreticky zainteresovaných osob na základě dokumentace např. vydáváním informačních listů o novinkách; získání, registrace a využití příslušných vrstevnických dokumentů; vydávání publikací všeho druhu; vytváření a péče o cíl institutu, navázání požadovaného spojení se všemi v úvahu přicházejícími místy a osobami; pořádání seminářů, přednášek a diskuzí; a konečně podle výše prostředků, které jsou k dispozici, podpora příslušných vědeckých prací. Nadace tedy slouží výlučně a bezprostředně podpoře vědy a tak k účelu obecného využití. Její činnost se vztahuje na celé spolkové území.

Pro péči o spojení se všemi v úvahu přicházejícími místy a osobami navázal Hans Kelsen – Institut řadu kontaktů, obzvláště zainteresované spolupracovníky pak ustanovil svými internacionálními korespondenty (např. prof. Dr. Klaus

Adomeit, prof. Dr. Ralf Dreier, prof. Dr. Henri Thevenaz, prof. Dr. William Ebenstein ad.). Potěšující je, že korespondentem Hans Kelsenova – Institutu byl do smrti (1988) i náš právní filozof prof. Dr. Vladimír Kubeš, učitel brněnské právnické fakulty.

Hans Kelsen – Institut je vlastníkem autorských práv ke Kelsenovým, a to za tím účelem, aby bylo možno usilovat o jejich využití v zájmu duchovního odkazu. Institut vlastní téměř úplnou sbírku Kelsenových děl a prací Kelsenových žáků – A. Merkla a A. Verdrosse, spolu tvůrců ryzí nauky právní a mimo to rozsáhlou sbírku sekundární, právně – teoretické a právně – filozofické literatury. Knihovna je využívána k vědecké práci vedle příslušníků institutu také domácími a zahraničními vědci, i studenty.

Aby bylo možno souhrnně vyzdvihnout to nejdůležitější z dosavadní činnosti Hans – Kelsenova – Institutu, vydává institut především vlastní písemnou řadu, ale také jiná právně teoretická díla. Dosud bylo vydáno celkem osmnáct svazků písemné řady Hans Kelsenova – Institutu, obsahující příspěvky právních vědců z celého světa, věnovaných aktuálním otázkám ryzí nauky právní. Poslední, osmnáctý svazek se objevil v roce 1992 pod názvem „Schwerpunkte der Reinen Rechtslehre“ a obsahuje právně teoretické příspěvky přednášky z konference konané v Havaně (Kuba). Při příležitosti 20. výročí úmrtí Hanse Kelsena 14. 4. 1993 mnoho vědců připomnělo osobnost Hanse Kelsena a věnovalo pozornost dalšímu působení jeho učení ve svých příspěvcích uveřejněných v denním tisku i v odborných časopisech.

Od počátku roku 1988 provádí institut projekt, nazvaný „Stichwortverzeichnis“ (heslový rejstřík).

Účelem projektu je učinit Kelsenovo dílo snadněji přístupným pomocí registru hesel, do kterého byla přijata Kelsenova stěžejní díla.

Se zřetelem k péči o kontakty se zahraničními právními teoretiky pořádá Hans Kelsen – Institut řadu přednášek. Jako poslední se uskutečnila dvě významná vystoupení. Dne 16. 11. 1993 přednášel na pozvání institutu prof. Dr. Marijan Pavčnik (universita Ljubljana) na téma „An der Grenze der Reinen Rechtslehre. Die Rechtsauffassung von Leonidas Pitamič“. Ve své přednášce prof. Pavčnik poukázal na vliv Kelsenův na učení Leonidase Pitamiče, na Pitamičův přínos pro ryzí nauku právní a dále se věnoval Pitamičovu přirozenoprávnímu učení. 24. 11. 1993 hovořil prof. Dr. Hors Dreier (universita Hamburg o subjektivních a objektivních základních právních hodnotách. Ve své přednášce nazvané „Subjektive und objektive Grundrechtgehalte“ se zaměřil na problematiku základních práv jako subjektivních práv a základních objektivně právních hodnot.

Za účelem vytváření dalších kontaktů se zainteresovanými právními vědci z Rakouska i ze zahraničí navazuje Hans Kelsen – Institut vědecké kontakty. V posledních letech rozvinul mimo jiné úzkou spolupráci také s Právnickou fakultou Masarykovy university v Brně. Prof. Dr. Robert Walter, jednatel Hans Kelsenova – Institutu se zúčastnil mezinárodní konference o „Normativní teorii v kontextu světového právního myšlení“, konané ve dnech 6. – 7. února 1991 na Právnické fakultě Masarykovy university v Brně, kde přednášel o současném stavu ryzí nauky právní („Der gegenwärtige Stand der Reinen Rechtslehre“). Ve dnech 24. – 25. října se konala na brněnské právnické fakultě při příležitosti 40. výročí úmr-

tí prof. Dr. Františka Weyra konference, na které prof. Walter referoval na téma „Franz Weyr als deutschsprachiger juristischer Autor“. V rámci spolupráce s Katedrou právní teorie (právnické fakulty MÚ Brno) zabezpečil prof. Walter řadu přednášek z právní teorie a právní filozofie.

Z uvedeného náčrtu je zřejmé, že činnost Hans Kelsenova – Institutu je skutečně velice bohatá. Institut má neocenitelnou zásluhu na tom, že Kelsenův vědecký odkaz ani po léta neupadá v zapomnutí, ale naopak je stále živý. Ryzí nauka právní zůstává setrvale středem vědeckého zájmu a je dále rozvíjena.

Renata BOHÁČKOVÁ